

ОЛІМПІАДА-2016 ТА НОВІ СПРОБИ ВСТАНОВЛЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СПОРТІ

Скіндер Н. В.

*Харківський торговельно-економічний коледж
Київського національного торговельно-економічного університету*

Спорт як явище культурне і соціальне є частиною гендерних відносин і відіграє значну роль в житті людини. Спорт як видовище представляється одним з найважливіших факторів, який підтримує традиційну концепцію чоловічої першості, що останнім часом оскаржується жінками.

Спорт є одним з інститутів, через які реалізується гендерна сегрегація, встановлюється різний доступ до певних ресурсів для жінок та чоловіків. З кожним роком відбувається зростання участі жінок у спорті. Так частка жінок-спортсменок, що здатні конкурувати на Олімпійських іграх збільшується з кожними іграми, починаючи з 1964 року, коли відсоток склав 13,2%. До 1988 року 26,1% від учасників були жінки і в Ріо 2016 року кількість жінок-учасниць становила вже 45% (згідно з даними Міжнародного олімпійського комітету).

Проте сегрегація всередині спорту досі не подолана, і з певних причин відмінностям між жінками та чоловіками іноді надають позаісторичний характер. До того ж, жіночі тіла все рівно продовжують розглядатися як потенційно материнські.

Актуальність даного дослідження обумовлена тим, що вибрана тема є недостатньо вивченою: довгий час спорт вважався ареною виключно для чоловіків; поступова еволюція фемінізму сприяла змінам настроїв в суспільстві, які, як правило, відображаються і в спорті; в ЗМІ мало представлені спортивні досягнення жінок, залишаючись, таким чином, практично непомітними. Жінки намагаються отримати право на рівну участь, в зв'язку з цим одним з перспективних напрямків сучасної культури стає вивчення проблем становлення гендерної ідентичності.

Теоретичні дослідження жінок і гендерних ідентичностей стають все більш популярними в соціально-філософських науках. В основному дослідження гендерних ідентичностей є фрагментарними і локальними. У контексті даного дослідження «гендер “создається” мужчинами и женщинами, чья компетентность как членов общества является залогом их деятельности по созданию гендера» [21; с. 194].

Важливим є те, що це створення ситуативно обумовлено, і відбувається в контексті реальної або віртуальної присутності інших, орієнтованих на його виробництво. Гендер в цьому аспекті слід розуміти не як якість особистості, а як «эмерджентную характеристику социальных ситуаций — как результат и, одновременно, причину различных социальных отношений (arrangements), как средство легитимизации одного из самых фундаментальных разделений в обществе» [21; с. 194].

На противагу цьому, гендер є діяльністю з організації ситуативної поведінки в світлі нормативних уявлень про аттитюди і дії, які відповідають категорії приналежності за статтю.

Важливим є те, що розуміння гендеру є соціально конструюваним, історично і культурно специфічним, воно відсилає до соціальних структур і інституціональних практик. Межі розуміння гендерних конструктів, варіацій соціальної поведінки постійно розширюються, що сприяє виникненню нових інтерпретацій жіночої та чоловічої сутності в ХХІ столітті. Зокрема такі тенденції присутні в інституті спорту, а також у візуальній площині, через представлення нових зразків сучасної жінки.

Однак, в природі, як зазначає І. Кон, не існує «ідеального» чоловіка і «ідеальної» жінки [9]. На думку теоретиків гендерних досліджень, будь-яка властивість – агресія, витривалість, змагальність або ж чутливість, поступливість, співчуття – може проявитися у будь-якої людини, незалежно від її біологічної статі.

Існує дві основні концепції маскулінності і фемінності в сучасних соціологічних науках: есенціалістська і соціально-конструктивістська. Есенціалістський підхід визначає фемінність і маскулінність як похідні від біологічних відмінностей між чоловіком і жінкою. В рамках цього підходу маскулінність і фемінність розуміються як сукупність поведінкових особливостей, фізичних якостей, моральних норм, які від народження притаманні чоловікам і жінкам відповідно. Дана концепція була піддана критиці в результаті розвитку порівняльних досліджень гендерних систем суспільства, які розрізняються за економічними і культурними параметрами.

У відповідність з соціально-конструктивістським підходом маскулінність і фемінність конструюються як суспільством в цілому, так і кожною окремою людиною. Конструкти фемінності і маскулінності, які існують в тому чи іншому суспільстві, представляються похідними від гендерної ідеології суспільства і формуються під впливом традиційних

поглядів на жіночу і чоловічу роль, сучасної соціокультурної ситуації, економічних реалій.

Як стверджують представники цього підходу (С. де Бовуар, Дж. Батлер, Р. Коннелл, М. Кімел, К.Уест і Д. Зіммерманн, М.Месснер) гендерна ідентичність конструюється суб'єктом в процесі соціалізації, і протягом усього життя може змінюватися, тобто не є стабільною константою.

Теорія перформативної суб'єктивності Дж.Батлер заперечує концепції класичного фемінізму, які наполягають на принциповій відмінності жіночої суб'єктивності від чоловічої. Дослідниця концентрує увагу на тому, що у всеосяжному стані культури жінка або представлена в хибному світлі, або не представлена взагалі. В наслідок з цим Дж.Батлер стверджує, що «гендер конституируется культурой – он не является следствием пола и внешне не фиксируется как пол» [3; 305]. К.Уест і Д.Зіммерманн [21] підкреслюють, що гендер створюється в соціальній взаємодії, і в кожній конкретній ситуації індивід моделює гендер по-різному. Таким чином, в залежності від ситуації людина може проявляти як маскулінні, так і фемінні риси. Дослідники заперечують тезу, висунуту представниками есенціалістського підходу, про стабілізацію гендерного статусу в дорослий період життя.

Організований спорт виступає однією з можливих інституційних рамок для вираження чоловічого начала. В цьому випадку ті якості, які повинні асоціюватися з нормальною маскулінністю (витривалість, сила, змагальність), використовуються всіма учасниками і спортсменами, які демонструють ці риси, і глядачами, які аплодують подібній демонстрації. Крім цього в соціальне конструювання гендеру входять сексуальні почуття, сексуальні вподобання і сексуальні практики. Для того щоб досягти успіху, маркування / демонстрація гендеру повинна відповідати ситуації, змінюватися і трансформуватися в залежності від умов ситуації. Згідно К.Уест і Д.Зіммерманн: «Создание гендера состоит в управлении ситуациями (несмотря на их специфику) таким образом, что поведение рассматривается (или может рассматриваться) как гендерносоответствующее или намеренно гендерно несоответствующее, т.е. подотчетное (accountable) в конкретном контексте» [21; с. 205].

Конструюючи гендер не обов'язково дотримуватися традиційних нормативних уявлень про жіноче або чоловіче. Необхідним є включення в різні види діяльності в умовах гендерної оцінки.

Суспільство, створивши образ «ladylike» (образ леді), очікує від жінок повної відповідності йому, воно також включає заборону на прояв

характеристик, які могли б визначити їх як маскулінні. Коли жінка перетинає певну межу і показує так звані «характерні чоловічі риси», її гендерна ідентичність, сексуальна орієнтація, цінності, і соціальні ролі часто ставляться під сумнів. Такі негативні елементи не рідко пов'язують з жінками-спортсменками, і в наслідок використовуються як механізм контролю і обмеження жіночої участі в спорті.

Сформований західноєвропейським суспільством ідеальний образ жінки («ladylike») вимагає від неї бути жіночною, передбачає найчастіше бути некмітливою, інтелектуально неповноцінною, некомпетентною, покірною, легко піддаватися впливу. Широко поширена думка, що жінки є неконкурентоспроможними, що у них немає достатнього бажання до досягнення перемоги. Згідно з цим описом жіночності, вважається, що жінки за психологічними ознаками не підходять для участі в спорті.

З іншого боку І. Кон зазначає: «Ломка традиционного гендерного порядка порождает многочисленные социально-психологические проблемы и трудности, причем мужчины и женщины испытывают давление в противоположных направлениях. Вовлеченные в общественное производство и политику женщины вынуждены развивать в себе необходимые для конкурентной борьбы «мужские» качества (настойчивость, энергию, силу воли), а мужчины, утратив свое некогда бесспорное господство, вырабатывать традиционные «женские» качества – способность к компромиссу, эмпатию, умение ставить себя на место другого»[11].

Таким чином, інститут спорту демонструє чітку сегрегацію всередині. В організації майже всіх видів спорту існує поділ на «чоловічий» і «жіночий». Дослідниками встановлено, що спорт є простором, який виробляє і підтримує концепцію чоловічої переваги (М.Месснер, С. Біррелл, Н. Сіберге, М.Кімел). Тим самим забезпечуючи спочатку невиважене становище жінки на момент входження в спорт. У той же час жорсткі види спорту допомагають створювати різні форми маскулінності.

Олімпіада – це бурхливий час, момент, коли можна змінити чи встановити нові положення чоловіків та жінок у суспільстві, охарактеризувати їх роль та спроби виміряти участь у спорті.

Вчені стверджують, що коли мова заходить про сучасні Олімпійські ігри, то дуже часто ігнорується той факт, що від самого їх заснування у 1894 році і практично до наших днів участь жінок у них є обмеженою. Спортсмени-жінки були виключені з перших сучасних Олімпійських ігор через їх засновника та головного ідеолога П'єра де Кубертена, який вважав,

що участь жінок-спортсменок буде недоречною, аргументуючи це тим, що жіночий організм не здатен витримати різні шоківі стани, у яких перебувають спортсмени. Тобто, з точки зору П'єра де Кубертена, жіночий спорт суперечить законам природи і є найбільш неестетичним явищем. Таким чином, змагатися в Олімпійських іграх повинні лише чоловіки, а жінкам відводиться місце вболівальниць. Пройшло більше ніж 100 років, проте гендерна рівність досі залишається радше метою ніж реальністю, так на Олімпійських іграх 2016 у Ріо чоловічі види (161) переважають жіночі та змішані (145).

Незважаючи на те, що у сучасному суспільстві вже більш спокійно сприймається варіативність гендерних ідентичностей, все рівно досі можна спостерігати різноманітні прояви гомофобії. Особливо яскраво це можна було простежити під час літньої олімпіади у Ріо-де-Жанейро 2016.

ЗМІ і реклама пронизують всі сфери суспільства і активно впливають на соціальні інститути, роблячи значний вплив на формування соціальної поведінки і стереотипного мислення. Завдяки ЗМІ в значній мірі, спорт пригнічує природну рівність статей, конструює відмінності, а потім вибудовує навколо них структуру символів і тлумачень, які їх обґрунтовують. Крім того, багато спортивних знаменитостей є чоловіками і фізичні атрибути спортсмена (мускулатура, сила, міць) більше асоціюють з маскуліним ідеалом.

Жіночий спорт не транслюється на телеканалах, тому в порівнянні з високими показниками чоловічого спорту в ЗМІ, він не привертає до себе достатньої уваги. Можна припустити, що в зв'язку з процесами емансипації жінок, різними демократичними рухами, відбувається витіснення чоловіків з традиційних місць (в даному випадку соціокультурний простір спорту) і інкорпорація в них жінок, що в свою чергу вимагає конструювання нової ідентичності. За допомогою ЗМІ відкриваються нові можливості для деконструкції традиційної жіночої гендерної ідентичності і конструювання нової постмодерністської.

З'являються нові типи маскуліних жінок – сильних, витривалих, з розвиненою мускулатурою, які протиставляються традиційному зображенню в якості дружини, матері, домогосподарки.

Тіло є тим місцем, де з'єднані в одне ціле суспільна ідеологія і особистісна ідентичність. Для того щоб зробити жіноче тіло предметом рефлексії і художнього зображення нового типу, в якому жінка не ставала б об'єктом сексуального бажання, культурі необхідно послабити ряд заборон, насамперед на сексуальність і на гомосексуальність.

Багато питань було розглянуто та проаналізовано ще під час Олімпіади-2012 у Лондоні. Зокрема питання стосовно спортивної форми, яка найчастіше є інструментом еротизації тіл атлеток. До того ж у багатьох видах спорту є вимоги до спортивної форми для жінок та чоловіків. Різний крій спортивної форми підкреслює різні частини тіла, спричиняє різну мобільність і свободу рухів атлеток та атлетів.

Як відомо, саме у 2012 році жінки отримали практично рівне представництво з чоловіками у всіх видах спорту і наполягли на зміні тенденції до підвищення сексуальності змагань за рахунок відвертого вбрання спортсменок. Багато міжнародних федерацій, такі як міжнародна федерація бадмінтону (BWF), міжнародної федерації волейболу (FIVB) для того щоб підвищити популярність даних видів спорту вирішили ввести обов'язковий дрес-код. Згідно з новими правилами, всім спортсменкам приписувалося виходити на майданчик в коротких спідницях, а мішкуваті шорти потрапляли під заборону. Незважаючи на те, що більшість бадмінтоністок і без того вже грали в спідницях, але проти нового правила разом з представницями азійських і мусульманських країн збунтувалися і вони, звинувативши функціонерів в сексизмі. У класичному волейболі жінкам ще 15 років тому наказали змінити мішкуватий форму на обтягуючі майки і шорти, і рейтинг жіночого волейболу пішов вгору. Але під тиском східних країн поступився принципами і жіночий пляжний волейбол, який заробив свою популярність, в тому числі, завдяки відкритості форми, що допомогло збирати повні трибуни, і привернуло увагу численних спонсорів. У підсумку керівництво FIVB після багаторічних суперечок дозволили учасницям змагань з пляжного волейболу на Олімпіаді в Лондоні виступати в більш закритій формі.

Якщо говорити про Олімпіаду в Ріо, то єгипетські жінки вперше брали участь в пляжному олімпійському волейболі після того, як було узгоджено вдягання хіджабу. Кожного року все більше і більше мусульманських жінок демонструють, що спорт – це щось, що кожен може робити без зміни своєї ідентичності. Проте ніякий одяг не повинен бути критерієм поділу на спортсменок чи жінок. Ми не повинні пам'ятати одяг, ми повинні пам'ятати виступ.

Спортсменок змушують носити відверту форму з певних причин. По-перше, вдаючись до цього, як було сказано вище, підвищується популярність того чи іншого виду спорту. По-друге, жінка, отримавши право на участь у спортивних іграх, не сприймається як спортсмен, оскільки право на ігри мають чоловіки. Вона ж тільки є об'єктом насолоди, а не

рівноправним суб'єктом. Тут також піднімається питання тілесності. Тіло виступає джерелом насолоди, воно утворено виключно еротичними функціями і не має ніякого відношення до фізіологічного тіла: воно є продукт іншого способу членування і іншого типу номінації.

Чоловіки в більшості видів спорту носять закриту форму. У відповідності з цим виникає питання, чому ж жінки спортсменки повинні кардинально відрізнятись. Все тому, що чоловіки навмисно хочуть не бути схожими на жінок. Вони постійно жадають схвалення з боку собі подібних і, можна припустити, що одягаючи на себе більш відверту форму, чоловіки бояться бути висміяними іншими чоловіками, і разом з тим вони «соромляться боятися». Однак, в свою чергу, відкрита форма породжує страх і сором і у представниць прекрасної статі. Але жінки не бояться собі подібних, вони бояться чоловіків. І цей страх породжує сором. Але сором іншого характеру, в силу того, що спортсменка повинна слідувати правилам, запропонованим часто тренерами, спорткомітетами, федераціями, главами яких, як правило, є чоловіки, які встановлюють свою гегемонію. В результаті спортсменка повинна змиритися, незважаючи на те, що можливо встановлені правила, суперечать її особистим судженням, світогляду або ж, релігійним міркуванням. Страх змушує соромитися, а сором веде до мовчання, яке спонукає інших людей думати, що спортсменки дійсно схвалюють все те, що відбувається в нашій культурі.

З точки зору ресурсу *Thinkprogress* [22] у літній олімпіаді взяла участь рекордна кількість ЛГБТ спортсменів, деякі з яких вже не одноразово були у центрі дискусій. Зокрема мова йде про жіночий футбол. Але перед цим слід зазначити, що, наприклад, більшість членів національної американської команди мають традиційну гетеросексуальну орієнтацію і знаходяться в тривалих відносинах з партнерами, або ж успішно вийшли заміж. Однак є й ті, хто відкрито заявляє про свою гомосексуальність, наприклад, як Лорі Ліндсі (Lori Ann Lindsey), Меган Рапіно (Megan Anna Rapinoe). Одна з конфліктних ситуацій виникла саме з цією збіркою. Під час програшу американської команди з футболу глядачі з трибун вигукували образливі слова учасникам зі США, Австралії та Канади. Глядачі кричали «bitcha» на жінок, що перебували на полі. Це відбувалось як під час матчу США-Нова Зеландія, так і під час матчу Канада-Австралія. П'ять учасників цього дня було ідентифіковано як представниць гомосексуальної орієнтації, серед яких навізахисниця Меган Рапіно (Megan Rapinoe) та головний тренер американської жіночої національної збірної – Джилл Елліс (Jill Ellis), а також Стефані Лаббе (Stephanie Labbe) – голкіпер

Канади. Меган Рапіно відзначила, що ті глядачі, які вигукували образливі слова, ніколи б не наважились сказати їх особисто Меган. Проте одночасно ця ситуація відкрила дуже важливу розмову про різноманітні види дискримінацій у спорті, такі як гомофобія, сексизм та расизм. Спортсменка також зазначила, що не вважає, що всі бразильські фани чи ті, хто був присутній на трибунах у той час, є гомофобами, але це особиста справа кожного брати чи не брати участь у подібній поведінці.

Взагалі на Олімпіаді у Ріо взяли участь 43 ЛГБТ спортсмени, це майже вдвічі більше ніж минулої олімпіади. Збірна США має 8 таких спортсменів, які є жінками.

Звичайно, можливо, що таких спортсменів значно більше, проте для багатьох з них, які переймаються своєю безпекою та втратою спонсорів, це все ще є дуже страшним та болючим процесом.

Слід зазначити, що жінки постійно намагаються протидіяти дискримінації за ознакою статі. Яскравим є приклад Дараї Сафаї (Daraei Safai) – засновниці кампанії «Нехай іранські жінки відвідують їх стадіони» («Let Iranian women enter their stadiums») – заявила про те, що охорона стадіону наказала їй покинути Maracanasinhi арену, коли вона підняла банер. Проте жінка відмовилась рухатись зі свого місця під час матчу Єгипет-Іран, де вона тримала банер та була одягнена у футболку з відповідним повідомленням. Вона інформувала *The Independent*, що покинути стадіон їй наказали через те, що вона могла потрапити у центр уваги камер, до того ж намагалися застосовувати силу. Жінка зазначила, що подібний випадок стався з нею вперше, проте вона не буде здаватися, тому що це те, що роблять іранські жінки, вони продовжують боротися за свої права. Олімпійський дух, який виступає проти дискримінації, це те, що необхідно іранським жінкам у їх рідній країні. Це повинно бути право всіх, як чоловіків, так і жінок, – вільний доступ до спортивної гри. Дараї Сафаї, народжена в Тегерані, нині проживає у Бельгії, підтримує кампанію за права жінок відвідувати всі чоловічі спортивні заходи в Ірані, які офіційно заборонені або жорстко обмежені в цій країні. Цікавим є той факт, що в Ірані не існує жіночої збірної з волейболу. Офіційна сторінка кампанії у Фуйсбуці констатує: «Присутність жінок на стадіоні – це базове людське право» («Women's presence in a stadium is a basic human right»). На жаль, це не випадок іранських жінок. Боротьба за ці права означає боротьбу проти гендерної дискримінації. Слід зазначити, що дії міс Сафаї були підтримані інтернет-користувачами.

Досягнення жінок дуже часто порівнюють з досягненнями чоловіків. Так, наприклад, Кейті Ледецькі (Katie Ledecky) була названа «жіночим Майклом Фелпсом». Вирази багатьох коментаторів в бік жінок-медалістів були образливими.

Сексистська мова – це не новий феномен для олімпійських ігор. Вчені стверджують, що мова навколо жінок у спорті фокусується диспропорціонально на зовнішності, одязі та особистому житті. Так, наприклад, *mail online's* звернуло увагу на гімнастку з Узбекистану Оксану Чусовітіну, рожево-білий колір змагального костюму якої згідно ЗМІ не пасував до кольору її шкіри. В статті про австралійську 100-метрову бар'єристку Michelle Jenneke вебсайт *The Sun* назвав її абсолютно казковою. Вони розмістили її зображення зі змагань 2015 року у командній формі з надписом: Мішель Дженнеке звичайно не має чого приховувати, показуючи своє тіло». Чи, наприклад, відомий скандал, який відбувся в італійській пресі, коли журналіст одного видання назвав спортсменок зі стрільби з лука товстими. Через свою некоректну мову в адресу олімпійських переможниць журналіста було звільнено, а у ЗМІ був опублікований лист з вибаченнями перед спортсменками

Подібні випадки демонструють нам, що це не просто мова, де є різниця у ставленні – жінки олімпійські спортсменки як і раніше займають набагато менше місця у колонках преси і для них виділяють менше ефірного часу на телебаченні, ніж їх колегам-чоловікам. Дослідники виявили, чоловіки були згадані в два-три рази частіше у ЗМІ. Коли згадують про спорт то, як правило, передбачається, що доповідь буде про чоловічу гру – так, наприклад, засоби масової інформації схильні посилатися на «жіночий футбол» і назвати чоловічий футбол просто «футбол».

Цікавим є той факт у ЗМІ, що якщо пряма (за своєю орієнтацією) спортсменка виграє, то її партнер-чоловік зробив так, щоб вона виграла. Проте, якщо жінка партнер чоловіка-спортсмена зображена, наприклад під час матчу, то це показано тільки для того, щоб підтвердити його гетеро сексуальність.

Дослідження показали, що серед розповсюджених словосполучень для спортсменок є такі, які включають вік, старша вона чи молодша, одружена чи незаміжня. На протиріч цьому, найбільш популярні комбінації слів для чоловіків-спортсменів включають певні якості: швидкий, сильний, великий і кремезний.

Таким чином, розподіл спортивних дисциплін на «жіночі» та «чоловічі», який нібито покликаний захищати принципи «чесної гри» дає право спортивним організаціям встановлювати, що таке «стать» і яким стандартам повинні відповідати тіла спортсменів і спортсменок, щоб бути допущеними до тих чи інших змагань. Слід зазначити, що в основному увага медій прикута або винятково до виступів відомих спортсменок у фемінних видах спорту, що рідке явище або до певних курйозних аспектів життя спортсменок, які не мають ніякого відношення до спорту. Тому винятковими є випадки, коли жіночий спорт висвітлюється серйозніше та вичерпніше.

ЗМІ звикли зосереджувати увагу глядачів та слухачів на спортивних досягненнях чоловіків, тим самим постійно акцентуючи, що чоловіки – «фізично сильніші», ніж жінки.

Задачі спортивних медіа направлені на те, щоб інформація про спортсменів викликала захоплення ними серед інших чоловіків, які бажатимуть бути схожими на них; а в статтях про жінок провідною темою, на жаль, є сексуалізація та еротизація тіла спортсменок.

Саме через такі відмінності у зображенні спортсменок та спортсменів у суспільстві постійно стверджується думка, що жіночий спорт – нібито менш професійний та не такий цікавий, як чоловічий, і головне в ньому – не досягнення, а привабливість жіночих тіл для чоловічого ока.

Звичайно багато питань на сьогоднішній час, на жаль, ще залишаються відкритими. Проте можна сказати, що більшість скандалів та проблем літньої Олімпіади у Ріо є штучно створеними, частіше з метою утвердження чоловічої гегемонії у спорті та підкреслення їх значущості. При чому це відбувається найпростішим способом: оцінювання діяльності жінок як тої, яка не пасує ролі матері та берегині домашнього вогнища, а також за допомогою акцентування уваги на певних рисах зовнішності жінки, які не відповідають стандартно вигаданому образу жінки-леді з параметрами 90-60-90, або ж шляхом надмірної еротизації жіночого тіла.

Спорт – діяльність, в процесі якої відбувається маніфестація відмінностей між чоловіками і жінками. Культура XXI століття відходить від ділення на два варіанти, які представляли собою образи справжнього чоловіка та справжньої жінки. Культура сучасності демонструє нам нові образи, безперервну трансформацію і деконструкцію традиційних ідентичностей, які безперервно транслуються і відтворюються в культурі повсякденності.

Говорячи про спортсменів, визначено, що, по-перше, як суб'єкти вони беруть участь у спортивній діяльності та створюють свою ідентичність, безпосередньо, в процесі заняття спортом. Згідно К.Уест і Д.Зіммерманн, суб'єкт в різних ситуаціях по-різному конструює свій гендер. Сучасні спортсмени(-ки) продукують поведінкові дисплеї «сутнісної» чоловічої чи жіночої ідентичності в залежності від різних обставин, які дозволяють по-різному діяти і репрезентувати себе в соціумі, що в результаті сприяє трансформації жіночої і чоловічої самоідентифікації і варіативності образів в культурі споживання. По-друге, ЗМІ, і ТБ зокрема, конструюють необхідний їм образ того чи іншого спортсмена(ки), тиражує його, але при цьому їх образ упредметнюється. Внаслідок цього глядачі-реципієнти очікують того, що поведінка спортсмена(ки) в реальності буде відповідати його образу на екрані.

Слід зазначити, що питання встановлення гендерної рівності у спорті повинно бути не лише питанням окремих громадських організацій, а повинно хвилювати безпосередньо Міжнародний олімпійський комітет.

Таким чином, можна припустити, що багатьом реципієнтам (а особливо бразильським) ще важко сприйняти маскулінізацію жінок, оскільки це зруйнує їх традиційні погляди і аттїтюд з точки зору гендерної нормативності / ненормативності, сприяє розмиванню традиційного образу «жінки-матері», «матері-Берегині». Крім того, недостатня інформованість жінок про міжнародні спортивні події і обмежене фінансування веде, відповідно, до відсутності популяризації серед молоді.

Однак не можна заперечувати те, що, незважаючи на виражену гомофобію в суспільствах деяких країн, все ж таки поступово з'являються тенденції трансформації гендерних ідентичностей і реконструкції міфів «про слабкість» жінок і «непривабливість» спортсменок.

Література

1. Айзенберг К. [Футбол как глобальный феномен: Исторические перспективы](#)/ К. Айзенберг // Логос. – 2006. – 3 (54). – С. 91 – 103.
2. Алкемайер Т. [Социология спорта. Телесные практики субъективации и самоинсценировки](#) / Т. Алкемайер// Логос. – 2006. – 3 (54). – С. 141 – 146.
3. Батлер Дж. Гендерное беспокойство (гл. 1. Субъекты пола/ гендера/ желания)/ Дж. Батлер// Антология гендерной теории. Сб. пер./

Сост. и комментарии Е.И. Гаповой, А.Р. Усмановой. – Мн.: Пропилеи, 2000. – С. 297-346.

4. Бурдые П. Программа для социологии спорта // Начала. – М., 1994. – С. 261– 262.

5. Зверева В. Специализированные тела в массовой культуре: бодибилдинг {Электронный текст} // <http://culturca.narod.ru/Bodybuild0.htm>

6. Зверева В. Телевизионный спорт/ В.Зверева// Логос. – 2006. – 3 (54). – С. 63 – 75.

7. Киммел М. Гендерное общество/ М.Киммел// Пер. с англ. М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2006. – С.48-76.

8. Киммел М. Маскулинность как гомофобия: страх, стыд и молчание в конструировании гендерной личности/ М. Киммел // Наслаждение быть мужчиной: западные теория маскулинности и постсоветские практики / под ред. Шерон Берд и Сергея Жеребкина. – СПб.: Алетейя, 2008. – С. 38-37. – (серия «Гендерные исследования»).

9. Кон И.С. Введение в сексологию {Электронный текст} // <http://sexology.narod.ru/book1.html>

10. Кон И. С. Меняющиеся мужчины в изменяющемся мире. М.: Время, 2009. – 496 с.

11. Кон И.С. Мужская роль и гендерный порядок/ И.С.Кон // Вестник общественного мнения. – 2008. – № март-апрель. – С. 37—43.

12. Кон И.С. Мужское тело как эротический объект // О муже(Н)ственности: Сборник статей. Сост. С. Ушакин. – М.: Новое литературное обозрение, 2002. – 702 с.

13. Кон И.С. Пол и гендер. Заметки о терминах {Электронный текст} // <http://sexology.narod.ru/publ037.html>

14. Коннел Р. Маскулинности и глобализация/ Р. Коннел // Введение в гендерные исследования. Часть II. Хрестоматия. – СПб.: Алетейя, ХЦГИ, 2001. – С. 851-879.

15. Коннел Р. Современные подходы / Р.Коннел // Хрестоматия феминистских текстов. Переводы. Под ред. Е.Здравомысловой, А.Темкиной. СПб.: издательство «Дмитрий Буланин», 2000. – С. 251 – 279.

16. Ласкене С., Чингене В. Возможности анализа спорта как социального феномена / С. Ласкене, В.Чингене // Социс. – 2007. – № 11. {Электронный текст} // http://www.isras.ru/index.php?page_id=1011&year=*&fio=%EB%E0%F1%EA%E5%ED%E5

17. Лорбер Дж., Фаррелл С. Принципы гендерного конструирования/ Дж. Лорбер, С. Фаррелл // Хрестоматия феминистских

текстов. Переводы. Под ред. Е.Здравомысловой, А.Темкиной. СПб.: издательство «Дмитрий Буланин», 2000. – С.187 – 192.

18. Лукашук В.І. Індустрія спорту: історія та сучасність: монографія/ В.І. Лукашук. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 480 с.

19. Лукашук В. І. Соціологія спорту : навчальний посібник / В. І. Лукашук. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 336 с.

20. Скиндер Н. Женский спорт: конструирование гендерной идентичности: культурно-антропологический анализ // Сборник тезисов докладов Международной научной конференции студентов и аспирантов «IX Харьковские студенческие философские чтения». – 2013. – С. 63.

21. Уэст К., Зиммерман Д. Создание гендера/ К. Уэст, Д. Зиммерманн // Хрестоматия феминистских текстов. Переводы. Под ред. Е.Здравомысловой, А.Темкиной. – СПб.: издательство «Дмитрий Буланин», 2000. – С. 193-219.

22. Homophobic Slur Hurlled At Female Soccer Players In Rio {Електронний текст} // <https://thinkprogress.org/homophobic-slur-hurled-at-female-soccer-players-in-rio-9d14a3c92534#.v1jy4v79u>

23. Whannel G. Mediating masculinities: the production of media representations in sport/ G. Whannel // Sport and gender identities: masculinities, femininities and sexualities/ ed. by C. C. Aitchison. – NY: Routledge, 2007 – P.